

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autor práce: Dalibor Knedla

Název práce: České učňovské školství na rozcestí

Autorka posudku: Mgr. Magdalena Mouralová

Předložená diplomová práce se věnuje českému učňovskému školství. Na základě identifikace silných a slabých stránek systému a představení pohledu vybraných aktérů autor vymezuje společenský problém „Nedostatek kvalifikovaných absolventů specifických učňovských oborů“ (str. 51), který dále strukturuje a diskutuje jeho možná řešení. **Téma** je relevantní pro veřejnou politiku a také vysoce aktuální, nad otázkou cílů, smyslu a budoucnosti učňovského školství se střetává několik protichůdných hodnot a zájmů. Autorovi se podařilo jejich utřídění, což je užitečným výsledkem použitelným jak v dalším výzkumu, tak v praxi.

Cíle práce a výzkumné otázky jsou jasně formulovány a jsou v práci naplněny, resp. zodpovězeny. Student zvolil vhodné **metody** pro naplnění stanovených cílů, metodologie celkově odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci. Student sebral zajímavá data (výpovědi zaměstnavatelů a především názory samotných studentů), což velmi oceňuji. Rovněž k provedení, heuristiky strom problémů nemám žádných připomínek a její výstup považuji za zdařilý a užitečný. Kromě několika drobných nepřesností či nejasností (Opravdu byly rozhovory zaznamenávány audiovizuálně? Proč jsou anonymizováni výpovědi expertů v textu, když experti jsou známi? Proč není využito i nenahraných rozhovorů?) mám však k metodologii i dvě koncepční otázky, resp. výtky: 1) Postrádám popis metod analýzy dat. Jak bylo zacházeno se sebranými rozhovory, jak byla analyzována? 2) Není jasné, proč od některých aktérů byly získány přímé výpovědi (učni, zaměstnavatelé, státní správa) a od jiných nikoliv (rodiče, učitelé, vedení školy).

Velkou slabinou práce je její **teoretická stránka**. Teorie jsou popsány velmi povrchně, nejsou téměř vůbec aplikovány, což je ale i důsledkem toho, že není objasněna jejich souvislost s tématem. Některé prvky nejsou dostatečně vysvětleny (kap 2.2 – pozitivní funkce diverzifikovaných systémů; dvojí chápání celoživotního vzdělávání).

Obecná **struktura** práce je vyhovující, oceňuji i skutečnost, že autor se snaží vysvětlit, co a proč dělá. Ke struktuře a plynulosti textu mám však i několik výhrad:

- kapitola věnovaná mezinárodnímu srovnání je dle mého názoru zařazena na špatné místo – odkazuje na rysy českého systému, o nichž čtenář ještě nic neví, má přinést inspiraci k řešení problému, když ještě nebyl vymezen;
- není mi jasný vztah kapitoly 8.3 a 8.1 – rozdíl mezi problémovou situací a klíčovou oblastí není nikde vysvětlen, není jasné, jak byly identifikovány (autor nabízí maximálně vágní oporu „na základě předchozích zkušeností“);
- na některých místech se autor předbílá (např. v kap. 7.2 řešení předchází vymezení problému);
- autor na několika místech opakuje totožnou informaci v odstavcích bezprostředně za sebou (např. že kariérní poradenství je v gesci výchovných poradců na s. 48, nebo e učební obor trpí nedostatkem učebních pomůcek na str. 49);
- na některých místech jsou kapitoly příliš krátké, naopak úryvky z rozhovorů a focus group jsou zbytečně dlouhé a bylo by vhodnější na jejich úkor přidat více vlastního komentáře a lépe je propojit.

Student využívá české i zahraniční **zdroje**, bibliografické údaje však nejsou uváděny

jednotně. Jinak je **formální stránka** práce poměrně slušná, i když se autor nevyvaroval drobných chyb, nepozorností a typografických opominutí.

V práci jsem nenašla závažnější **věcná** pochybení (mezi ta drobná patří např. systematické užívání pojmenování „*Ministerstvo školství*“, i když instituce s takovým názvem v ČR neexistuje).

Argumentace má však na mnoha místech díry. Uvedu několik příkladů:

- pojmy nejsou vždy řádně vymezeny – např. není jasné, kdo jsou absolventi, jak dlouho po absolvování jimi jsou;
- chybí údaje o míře nezaměstnanosti absolventů dle oborů – porovnání počtu absolventů a pracovníků sice naznačuje poptávku po pracovní síle, ale je to něco jiného (např. nezohledňuje dynamiku odvětví, kdy místa spíše přibývají a kde ubývají; věkovou strukturu (kde jsou mladí a kde je potřeba saturována), rozvojový potenciál...);
- slabá opora některých tvrzení (např. na str. 48: „*Ukončení základního vzdělávání je pro žáky důležitým momentem ve volbě další profesní orientace. O to důležitějším pro ty, kteří se rozhodnout vstoupit na učební obor.*“ – Proč je důležitější pro budoucí učně? Nebo tamtéž „*Zároveň lze předpokládat, že služeb výchovného a kariérového poradenství budou využívat více rodiče a žáci, kteří směřují na maturitní obory.*“ – Z čeho tak autor usuzuje?), podobně není nijak odargumentováno, proč by se situace v učňovském školství měla lišit podle sektorů – vnitroskupinová variabilita může být mnohem větší než meziskupinová);
- grafy špatně ilustrují argumentaci v textu (např. v Grafu 5 by bylo vodné doplnit či nahradit absolutní počty relativními; Graf 7 znázorňuje časový vývoj, i když se s dynamikou jevů v textu nijak dále nepracuje; na str. 17 neladí graf a text – mluví-li se v textu o výsledcích z let 2000 a 2003, mělo by to být i v grafu) a je s nimi nevhodně nakládáno (na základě Grafu 6 na str. 30 student vyvozuje, že „*absolventi oboru stavebnictví vykazují vysokou míru nezaměstnanosti*“, ale na podporu tohoto tvrzení prezentuje pouze absolutní hodnoty nezaměstnanosti – Jak může autor mluvit o míře?).

I přes popsané nedostatky (slabé teoretické uchopení, koncepční nejasnosti, nedotažená argumentace a nedočistěná struktura) má práce řadu pozitiv (dobře zvolené téma a cíle, zajímavá data sebraná autorem, zdařilé vymezení a strukturace společenského problému, snaha o společenský přesah – diskusi možných řešení). **Práce tak bezpochyby splňuje nároky kladené na diplomovou práci, doporučuji ji přijmout k obhajobě a hodnotit známkou „velmi dobře“.**

Datum: 11. 6. 2013

Podpis: